

Barnkonventionen

- med Mattecentrum

Uppdrag 2

Nivå 2: Rätt till hälso- och sjukvård

Introduktion

Mattecentrums i uppdraget "Rätt till hälso- och sjukvård" får eleverna fördjupa sig i barnkonventionens artikel 24. De kommer först att få lära sig mer om vilka rättigheter de har när det kommer till hälso- och sjukvård och sedan titta närmare på hur skolan arbetar för att säkerställa att de får sina behov tillgodosedda genom en undersökning i sin närmiljö.

Ur kursplanen för **samhällskunskap** under rubrikerna *Individer och gemenskaper* och *Rättigheter och rättsskipning*:

- Sociala skyddsnät för barn i olika livssituationer, i skolan och i samhället.
- De mänskliga rättigheterna, deras innebörd och betydelse, inklusive barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen.

Ur kursplanen för **matematik** under rubrikerna *Taluppfattning och tals användning* och *Sannolikhet och statistik*:

- Tal i bråk- och decimalform och deras användning i vardagliga situationer.
- Tal i procentform och deras samband med tal i bråk- och decimalform.
- Rimlighetsbedömning vid uppskattningar och beräkningar i vardagliga situationer.
- Tabeller och diagram för att beskriva resultat från undersökningar, såväl med som utan digitala verktyg. Tolkning av data i tabeller och diagram.
- Lägesmått medelvärde, typvärde och median samt hur de kan användas i statistiska undersökningar.

Lektionsplanering

Material:

- Penna
- Bladet "Frågor om hälso- och sjukvård" till varje elev
- Öppettider till skolsköterska och skolkurator
- Miniräknare
- (Information om och kontaktuppgifter till organisationer som hjälper barn som lider av psykisk ohälsa)

Lektion 1

Börja lektionen med att berätta om innehållet i barnkonventionens artikel 24.

Artikel 24: Varje barn har rätt till bra hälsa och rätt till sjukvård. Traditionella sedvänjor som är skadliga för barns hälsa ska avskaffas.

Ur UNICEF:s kortversion av barnkonventionen

I Sverige finansieras en stor del av hälso- och sjukvården genom skatten. Högkostnadsskydd finns både inom öppenvården och för läkemedel så att de personer som är sjuka ofta inte ska behöva betala så mycket för att få vård.

I Sverige finns också ett barnvaccinationsprogram som erbjuder alla barn vaccination mot difteri, stelkramp, kikhosta, polio, Hib-infektion, pneumokockinfektion, mässling, påssjuka och röda hund. Flickor erbjuds även vaccination mot HPV.

Om många personer i samhället är vaccinerade mot en sjukdom får sjukdomen svårt att sprida sig och färre insjuknar. Det är därför viktigt att även friska personer med ett starkt immunförsvar vaccinerar sig för att samhället ska få ett kollektivt skydd, så kallad flockimmunitet. Då kan vi förhindra att individer i riskgrupper såsom gamla, sjuka, gravida eller personer med nedsatt immunförsvar blir smittade.

Ett annat sätt att minska smittspridningen i samhället är genom att ha en god handhygien. Genom att tvätta händerna noggrant när vi har varit ute, besökt toaletten eller ska äta kan vi förhindra att influensa, magsjuka och andra sjukdomar sprider sig.

På många skolor finns även en skolsköterska och en skolkurator tillgängliga för skolans elever några gånger i veckan. Berätta hur det ser ut på just er skola så att eleverna vet var de ska vända sig om de behöver hjälp och stöd från någon av dessa.

Var noga med att poängtera att psykisk hälsa är minst lika viktig som fysisk. Det är tyvärr många barn som mår dåligt idag och det är angeläget att de redan i tidig ålder förstår att det de känner är precis lika verkligt och allvarligt som ett brutet ben även om det kan vara svårare för omgivningen att se var det gör ont. Det finns ingen skam i att må dåligt och det är viktigt att barnen söker stöd från omgivningen så snart som möjligt så att de kan få hjälp att må bra igen.

För den som behöver prata med någon men inte känner sig bekväm med att vända sig direkt till en lärare eller skolkurator finns resurser såsom Bris att ringa eller chatta med. De äldre eleverna kan även vända sig till Ungdomsmottagningens kuratorer.

När du har berättat för eleverna om skolans och samhällets arbete med att säkerställa att de får sina hälso- och sjukvårdsbehov tillgodosedda ska ni genomföra två små undersökningar i klassen. Låt eleverna först tänka efter en stund och räkna tyst för sig själva hur många gånger de brukar tvätta händerna på en dag. Rita upp tabellen över antal handtvättar från frågepappret längst bak i denna lärarhandledning på tavlan och låt eleverna blunda och räkna upp handen när du säger "deras" siffra. Anteckna hur många elever som räcker upp handen på varje alternativ i tabellen. Förläng gärna tabellen om det finns behov av större svarsalternativ än 40 tvättar per dag.

Gör därefter en handuppräckning över hur många elever som vet var de kan hitta plåster på skolan om de skulle göra sig illa och hur många som inte vet det och anteckna resultaten på tavlan.

Innan ni går vidare till nästa del av lektionen, spara siffrorna för handtvättar och plåster till nästa lektion då eleverna kommer att använda dem i några matteuppgifter!

Du bör tvätta händerna vid följande tillfällen:

- När du kommer in efter att ha varit utomhus.
- När du har varit på toaletten.
- När du har synlig smuts på händerna.
- Innan du ska laga mat.
- Innan du ska äta.

Ur 1177 Vårdguidens svar på frågan "När ska jag tvätta händerna?"

Använd 1177 Vårdguidens svar på frågan "När ska jag tvätta händerna?" som utgångspunkt och låt klassen gemensamt komma fram till ungefär hur ofta man bör tvätta händerna på en dag. Hur ofta går man egentligen på toaletten? Hur många gånger per dag äter man? När ni har en uppskattning, ge eleverna en liten stund att tyst jämföra det "ideala" antalet handtvättar med hur många gånger de själva svarade att de tvättar händer i den anonyma handuppräckningen. Låt dem fundera över om de borde tvätta händerna oftare än de gör och i så fall när.

Gå sedan tillbaka och titta på vad hela klassen svarade om sina handtvättar. Var det många som angav att de tvättar händerna mer sällan än "idealet"? Kan vi lita på resultatet av undersökningen? Tror klassen till exempel att alla svarade ärligt på frågan från början? Varför/varför inte?

Lektion 2

Nu är det dags att räkna. Börja lektionen med en genomgång (eller minnesuppräskning) av den matematik som eleverna kan tänkas behöva för att klara lektionens uppgift. Beroende på elevernas ålder och kunskapsnivå skulle detta till exempel kunna innebära en genomgång av tabeller, diagram eller procent.

Dela ut ett exemplar av frågepapperna på sidorna 4-6 i denna lärarhandledning till varje elev och låt dem besvara frågorna själva, i par eller i grupp. Se till så att alla har tillgång till siffrorna du sparade från de båda handuppräckningarna förra lektionen. Skriv även upp öppetiderna hos skolsköterskan och skolkuratorn på tavlan, eller låt eleverna själva gå iväg och ta reda på dessa om de behöver en bensträckare.

Gå igenom de rätta svaren på frågorna och beräkningarna tillsammans i slutet av lektionen.

Frågor om hälso- och sjukvård

Hur många elever finns det på skolan?

Svar: _____

Psykisk hälsa

Hur många minuter finns en skolkurator tillgänglig på skolan varje vecka?

Svar: _____

Hur många minuter kan varje elev på skolan få med skolkuratorn per vecka i snitt?

Svar: _____

Är det tillräckligt med tid per elev tycker du? Varför/varför inte?

Fysisk hälsa

Hur många minuter finns en skolsköterska tillgänglig på skolan varje vecka?

Svar: _____

Hur många minuter kan varje elev på skolan få med skolsköterskan per vecka i snitt?

Svar: _____

Är det tillräckligt med tid per elev tycker du? Varför/varför inte?

Hur många elever i klassen vet var på skolan som de kan få tag på plåster?

	Antal elever
Vet var det finns plåster	
Vet inte var det finns plåster	

Hur stor andel av eleverna i klassen vet var det finns plåster? Svara i bråkform och förenkla om det går.

Svar: _____

Hur stor andel av eleverna i klassen vet inte var det finns plåster? Svara i bråkform och förenkla om det går.

Svar: _____

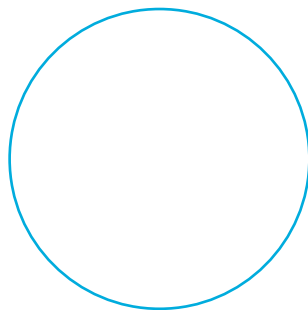
Ungefär hur många procent av eleverna i klassen vet var det finns plåster?

Svar: _____

Ungefär hur många procent av eleverna i klassen vet inte var det finns plåster?

Svar: _____

Rita ett cirkeldiagram över svaren på plåsterfrågan:

Hygien

Hur ofta tvättar eleverna i klassen händerna varje dag?

Antal handtvättar	Antal elever	Antal handtvättar	Antal elever	Antal handtvättar	Antal elever	Antal handtvättar	Antal elever
1		11		21		31	
2		12		22		32	
3		13		23		33	
4		14		24		34	
5		15		25		35	
6		16		26		36	
7		17		27		37	
8		18		28		38	
9		19		29		39	
10		20		30		40	

Vad är medelvärdet för handtvättarna i klassen?

Svar: _____

Vad är medianen för handtvättarna i klassen?

Svar: _____

Vad är typvärdet för handtvättarna i klassen?

Svar: _____

Rita ett stapeldiagram över antalet handtvättar i klassen:

